

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลานาน มีหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชนจัดกิจกรรมเกี่ยวกับหนังสือและการรณรงค์ส่งเสริมการอ่าน รัฐบาลมีการกำหนดนโยบายด้านการอ่านอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนนโยบายด้านการศึกษา ได้แก่ นโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) และการกำหนดทศวรรษแห่งการอ่าน (พ.ศ. 2552 – 2561) นโยบายส่งเสริมการอ่านที่สำคัญของไทย กำหนดเป็น 3 ช่วง คือ 1) นโยบายก่อน พ.ศ. 2542 2) นโยบายระหว่าง พ.ศ. 2542 – 2551 ซึ่งมีเหตุการณ์สำคัญคือการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 นับเป็นรากฐานในการพัฒนาการศึกษายุคใหม่ของประเทศ และในด้านการส่งเสริมการอ่านยังได้ กล่าวถึงคุณลักษณะและนิสัยด้านการอ่านไว้โดยตรง และนโยบายระหว่าง พ.ศ. 2552 – ปัจจุบัน ซึ่งมีนโยบายที่สำคัญ ๆ คือ นโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) และการกำหนดทศวรรษแห่งการอ่าน (พ.ศ. 2552 – 2561) 2) ผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายส่งเสริมการอ่าน ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา 3 ส่วน คือ กลไกการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ สภาพการอ่านของเด็กไทยและคนไทย และปัญหาและข้อจำกัดในการส่งเสริมการอ่าน 3) แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการอ่าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 : 1)

การจัดการศึกษาท่ามกลางกระแสสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบันมี ปัญหาที่หลากหลายและซับซ้อนยิ่งขึ้นทุกวัน ส่งผลกระทบที่เป็นปัญหาต่อการจัดการศึกษา เช่น การติดยาเสพติด การเล่นพนัน การหนีโรงเรียน การติดเกม ซึ่งส่งผลกระทบต่อจิตใจ อารมณ์และสังคมของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ การสร้างให้เด็กรักการอ่าน เพื่อเป็นหนทางให้เด็กได้เปิดโลกของตัวเองให้กว้างขึ้น แต่ในยุคปัจจุบันก็มีสาเหตุเข้ามาแทรกอีกคือสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ และสื่ออินเทอร์เน็ต จากสถิติพบว่าเด็กไทยดูโทรทัศน์เฉลี่ยวันละ 3 – 5 ชั่วโมง สถิติในการเข้าห้องสมุดประชาชน 1 ครั้ง ต่อ 1 ปี และเป็นสมาชิกห้องสมุดน้อยกว่าร้อยละ 1 เมื่อเทียบอัตราการอ่านหนังสือกับสังคมประเทศเพื่อนบ้าน คนไทยอ่านหนังสือเพียง 5 เล่มต่อคนต่อปี ในขณะที่สิงคโปร์อ่าน 17 เล่มต่อคนต่อปี และสหรัฐอเมริกาอ่าน 50 เล่มต่อคนต่อปี

เห็นชัดว่าประเทศไทยมีอัตราการอ่านที่ค่อนข้างต่ำ และล้าหลังประเทศเพื่อนบ้านเป็นอย่างมาก (สุรชาติพิทย์ รัชชยพงษ์ 2548 : 20)

สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ทำการสำรวจในปี พ.ศ. 2556 พบว่าเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปีที่อ่านหนังสือเองหรือผู้ใหญ่อ่านให้ฟังมีร้อยละ 58.9 เด็กผู้หญิงมีอัตราสูงกว่าเด็กผู้ชายเล็กน้อย (ร้อยละ 60.5 และ 57.3 ตามลำดับ) โดยเด็กเล็กในกรุงเทพมหานครมีอัตราการอ่านหนังสือสูงร้อยละ 70.1 ส่วนผู้มีอายุ 6 ปีขึ้นไปมีอัตราการอ่านหนังสือนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงานร้อยละ 81.8 โดยผู้ชายมีอัตราการอ่านหนังสือสูงกว่าผู้หญิงเล็กน้อย และกลุ่มวัยเด็กมีอัตราการอ่านหนังสือสูงกว่าวัยอื่น รองลงมาคือกลุ่มเยาวชน กลุ่มวัยทำงาน และกลุ่มวัยสูงอายุ จากการสำรวจครั้งนี้ (ผู้ที่มีอายุ 6 ปีขึ้นไป) มีผู้ให้ข้อเสนอแนะในการรณรงค์ให้คนรักการอ่านหนังสือในหลายประเด็นที่น่าสนใจ เช่น หนังสือควรมีราคาถูกลง ปลูกฝังให้รักการอ่านผ่านพ่อ แม่/ครอบครัว ให้สถานศึกษามีการรณรงค์ส่งเสริมการอ่าน และส่งเสริมให้มีห้องสมุดหรือมุมอ่านหนังสือในชุมชน/พื้นที่สาธารณะ เป็นต้น เมื่อเปรียบเทียบอัตราการอ่านหนังสือของประชากรซึ่งสำรวจในปี 2554 พบว่าประชากรมีอัตราการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น โดยในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่มีอัตราการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 53.5 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 58.9 และกลุ่มที่มีอายุ 6 ปีขึ้นไป มีอัตราการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นมาจาก ร้อยละ 68.6 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 81.8 ทั้งนี้อาจเนื่องจากการรณรงค์ส่งเสริมการอ่านร่วมกันหลายภาคส่วน สืบเนื่องมาจากเมื่อวันที่ 5 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2552 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติโดยกำหนดให้ วันที่ 2 เมษายนของทุกปีเป็นวันรักการอ่าน และปีพ.ศ. 2552 - 2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่าน รวมทั้งกรุงเทพมหานครได้รับเลือกเป็นเมืองหนังสือแห่งโลกสภาพการอ่านของคนไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันเยาวชนไทยยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร เนื่องจากสังคมไทยไม่ใช่สังคมแห่งการอ่านซึ่งมีหลายสาเหตุ แต่สาเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่งคือกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ซึ่งจะเป็นสิ่งหนึ่งที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากรู้และหาช่องทางที่จะเข้าถึงหนังสือแต่ละประเภท นิสัยรักการอ่านเป็นเรื่องที่ปลูกฝังยาก เนื่องจากทักษะการอ่านไม่ใช่ทักษะที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ การอ่านไม่ใช่พรสวรรค์ที่ติดตัวมา และการอ่านไม่ใช่กรรมพันธุ์ แต่การอ่านเป็นสิ่งที่ต้องฝึกฝนจนกระทั่งเกิดนิสัยรักการอ่าน แต่ก็ไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะปลูกฝังในระยะเวลานั้น การสร้างลักษณะนิสัยรักการอ่านให้ได้ผลนั้นจะต้องเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก โดยมีพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูเป็นผู้ปลูกฝังตลอดจนจัดสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มีอิทธิพลให้เป็นปัจจัยส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศให้ปีพ.ศ. 2552 - 2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่าน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2557 : คำนำ)

ทักษะจำเป็นขั้นพื้นฐานที่ใช้ในการสื่อสารมี 4 ทักษะ คือ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการเขียน และทักษะการอ่าน เราไม่สามารถบอกได้ว่าทักษะใดสำคัญที่สุดเพราะหากขาดทักษะใดทักษะหนึ่งไปจะทำให้การสื่อสารเกิดผิดพลาดขึ้นได้ เช่นทักษะการฟังหากฟังได้ไม่ชัดเจนก็สื่อสารได้ไม่ถูกต้อง ทักษะการเขียนหากเขียนคำไม่ถูกต้องก็จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายผิด แต่ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่เราสามารถปลูกฝังได้ง่ายกว่าทักษะอื่นเพราะสามารถเลือกอ่านได้ตามความต้องการว่าจะอ่านหนังสือประเภทใด สามารถสร้างจินตนาการได้เองโดยไม่มีใครสามารถบังคับความคิดและจินตนาการของผู้อ่านได้ ทำให้มีโลกส่วนตัวได้อยู่กับสิ่งที่ชอบ ทักษะการอ่านเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการนำไปสู่ทักษะด้านอื่นได้เป็นอย่างดี เพราะการอ่านทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาวิชาซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถทำความเข้าใจและวิเคราะห์ได้ว่าผู้เขียนต้องการสื่อสารอะไร

จากการประเมินผลนักเรียนนานาชาติปี 2000 - 2012 มีข้อน่าพึงพอใจที่นักเรียนกลุ่มต่ำมีผลการประเมินสูงขึ้นทั้งสามวิชา แต่ช่องว่างของคะแนนระหว่างกลุ่มสูงกับกลุ่มต่ำยังคงกว้างมากอยู่ โดยมีความแตกต่างกันอยู่ประมาณหนึ่งระดับ และประเด็นสำคัญคือ การอ่านเป็นด้านที่ผลการประเมินต่ำสุดทั้งนักเรียนกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ นอกจากนี้ผลการประเมินการรู้เรื่องการอ่านพบว่านักเรียนไทยที่มีความสามารถในการอ่านตั้งแต่ระดับพื้นฐานขึ้นไปมีประมาณสองในสาม (67%) ซึ่งมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจาก PISA 2009 ที่มากกว่าครึ่งเพียงเล็กน้อย (57%) นักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูงกว่าระดับพื้นฐานมีประมาณหนึ่งในสาม (31%) ส่วนนักเรียนไทยที่มีความสามารถในการอ่านที่ระดับสูงมีเพียง 0.9% (โครงการ PISA ประเทศไทย สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ 2556 : 6 - 7)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ

- 1) ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม
- 2) ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิด-สังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม
- 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจ

ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้ มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม การรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม จะเห็นว่าในแต่ละสมรรถนะมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตและเกี่ยวข้องกับการอ่าน หากอ่านหนังสือไม่ออกนักเรียนก็จะไม่สามารถที่จะเรียนหนังสือได้รู้เรื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ 2551 : 4)

อย่างไรก็ตามการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตจะเกิดขึ้น ได้จำเป็นต้องสร้างนิสัยรักการอ่านและเนื่องจากการอ่านเป็นทักษะที่ไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติต้องมีการปลูกฝังและฝึกฝนจนเกิดเป็นนิสัย ดังนั้นการสร้างนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน จึงเป็นหน้าที่ของทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ครู พ่อแม่ และชุมชน ที่จะช่วยกันส่งเสริมสนับสนุน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการอ่านและมีนิสัยรักการอ่านที่ยั่งยืน โดยการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ควรนำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นเครื่องจูงใจให้เยาวชนรักการอ่านและจำเป็นต้องฝึกกันมาตั้งแต่วัยเยาว์ และเมื่อเจริญวัยขึ้นมาต้องพยายามรักษานิสัยที่ดีนั้นไว้ เพื่อจะได้เป็นนักอ่านที่มีความสามารถต่อไปโดยการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. 2542 : 18)

การประเมินผลโครงการมีจุดประสงค์หลักคือต้องการข้อมูลที่บ่งชี้ว่าโครงการที่ดำเนินการนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ รวมถึงการศึกษาว่าในการดำเนินงานโครงการมีปัญหาที่ต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขในเรื่องอะไรบ้าง และเป็นโครงการที่มีคุณค่ามากน้อยเพียงใด การประเมินโครงการนั้นจะประเมินในระหว่างการดำเนินโครงการ เป็นการประเมินที่ทำควบคู่ไปกับการดำเนินงานของโครงการเป็นการตรวจสอบและควบคุมกระบวนการทำงานเพื่อดูความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามโครงการและรวบรวมปัญหาอุปสรรคสำหรับพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้ดำเนินงานไปสู่ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย การประเมินการปฏิบัติตามโครงการนี้อาจเรียกว่าการประเมินเพื่อติดตามตรวจสอบ หรือ

การประเมินเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป (สมบุญรัตน์ 2542 : 72 - 73) รูปแบบของการประเมินโครงการมีหลายรูปแบบ เช่น รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler) เป็นการประเมินโดยยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก รูปแบบของสเติก (Steke) เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายที่จะอธิบายและตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมทางการศึกษา โดยอาศัยกระบวนการศึกษาอย่างเป็นปรนัยและอัตโนมัติ รูปแบบการประเมินของโพรวัส (Provus) เป็นการศึกษาถึงความเชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานที่ตั้งขึ้นกับสิ่งที่เป็นอย่างจริงในปัจจุบันและรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้ใช้ตัดสินใจ

ดังนั้นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 231 โรงเรียนจึงได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านขึ้นตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 ต่อเนื่องมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปลูกฝังและส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน นอกจากนี้ยังมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสรู้จักหนังสือต่าง ๆ ได้อ่านหนังสือที่ดีมีประโยชน์ และยังเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีที่ถูกต้องเกี่ยวกับการอ่านแก่นักเรียนและอ่านจนเกิดเป็นนิสัยรักการอ่านขึ้นในตัวนักเรียนเอง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 2557 : 20 - 21)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยสนใจศึกษาการประเมินผลโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อเป็นสารสนเทศในการปรับปรุงการดำเนินงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อประเมินผลโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยการนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน คือด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยการนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ไปพัฒนาปรับปรุง

2. เป็นข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร โรงเรียนและครู ในการปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานูริรัมย์ เขต 2 และหน่วยงานอื่นนำไปใช้สำหรับวางแผน กำหนดนโยบาย เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพให้สามารถดำเนินการ ได้ดียิ่งขึ้น

3. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำรูปแบบการดำเนินงาน โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ไปประยุกต์ใช้ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของตนเองได้

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการประเมินผลการดำเนินงาน ในโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นูริรัมย์ เขต 2 โดยใช้ รูปแบบจำลองการประเมินของชิป (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) เป็นแนวทางการ ประเมิน ซึ่งประกอบด้วย

1. ด้านสภาพแวดล้อม
2. ปัจจัยการนำเข้า
3. ด้านกระบวนการ
4. ด้านผลผลิต

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียนและครูหัวหน้าครูบรรณารักษ์ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นูริรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 462 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 231 คน และครูหัวหน้าบรรณารักษ์ จำนวน 231 คน

2. กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 107 คน และ ครูหัวหน้าบรรณารักษ์ จำนวน 107 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้มาจากประชากร โดย การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148 - 149) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 214 คน จำแนกเป็นสุ่มโดยวิธีการแบ่งชั้น อย่างเป็นสัดส่วน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน ครู นักเรียนบรรณารักษ์ จาก โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และศึกษานิเทศก์

ที่รับผิดชอบ โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 4 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน หมายถึง การตรวจสอบกิจกรรม โครงการที่หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ได้จัด ดำเนินการเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนว่าดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาซึ่งการพัฒนาและปรับปรุงในการวิจัยครั้งนี้ได้นำ รูปแบบจำลองการประเมินของชิป (CIPP Model) เป็นแนวทางประเมินใน 4 ด้านคือ

2.1. ด้านสภาพแวดล้อม หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของ โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในเรื่องของหลักการวัตถุประสงค์ และประโยชน์ว่ามี ความเหมาะสมและมีการปฏิบัติมากน้อยเพียงใด

2.2. ด้านปัจจัยการนำเข้า หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับความเพียงพอของทรัพยากร และการปฏิบัติเพื่อระดมทรัพยากรที่นำมาใช้ในการดำเนินงาน โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ซึ่งประกอบด้วย บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ และงบประมาณ

2.3. ด้านกระบวนการ หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการ ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านว่ามีความสำเร็จและการปฏิบัติมากน้อยเพียงใดในเรื่องเกี่ยวกับ กระบวนการและกิจกรรมดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ และกิจกรรม

2.4. ด้านผลผลิต หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับความสำเร็จและมีคุณภาพของผลผลิต ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูว่ามีผลที่เกิดขึ้นกับ โรงเรียนและนักเรียนมากน้อย เพียงใด

3. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่รักษาการ ในตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

4. ครูหัวหน้าบรรณารักษ์ หมายถึง บุคคลที่รับผิดชอบในการบริหารและดำเนินงานใน ห้องสมุดหรือครูบรรณารักษ์

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาซึ่งแบ่งโครงสร้างโดย กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนติดตามการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ในเขตอำเภอประโคนชัย อำเภอกระสัง อำเภอบ้านกรวด อำเภอพลับพลาชัย และอำเภอห้วยราช

6. กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นมาเพื่อกระตุ้น ส่งเสริมให้เกิด ความอยากอ่านหนังสือเล่มที่ตนเองสนใจและพยายามพัฒนาการอ่านของตนเองจนคิดเป็นนิสัย

ซึ่งมีทั้งกิจกรรมที่กระตุ้นโสตประสาท กระตุ้นจักษุประสาท และกระตุ้นทั้งโสตประสาทและจักษุ-
ประสาทเพื่อกระตุ้น เร้าใจ และจูงใจให้นักเรียนมาอ่านหนังสือ

7. นิสัรกรการอ่าน หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่ได้รับในโครงการส่งเสริมนิสัรกร
การอ่าน จากกิจกรรมในโครงการส่งเสริมนิสัรกรการอ่าน ที่โรงเรียนได้จัดให้แก่ นักเรียนเพื่อ
เกิดนิสัรกรการอ่าน

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University